

ПЕРСОНАЛІЇ ТА РЕЦЕНЗІЇ

Бондар Р.Д.

УДК 902(477):929Загінайло"19"

ПАМ'ЯТІ АНАТОЛІЯ ГЕОРГІЙОВИЧА ЗАГИНАЙЛА (5.VIII 1935 - 08.VII. 1996 рр.)

2010 року Анатолію Георгійовичу виповнилося б 75 років.

Він народився 5 серпня 1935 року в Одесі у родині службовців. Його батько Георгій Корнійович Загінайло був директором ФЗУ (фабрично-заводського училища). У червні 1941 року вій пішов на війну і загинув у 1942 році. Родина була евакуйована у місто Нижній Тагіл Свердловської області і повернулась до Одеси після звільнення міста у 1944 році.

По закінченні навчання у середній школі № 47 у 1953 році Анатолій Георгійович поступає на історичний факультет Одеського державного університету імені І.І. Мечникова. Тут вже у студентські роки визначилося коло його наукових інтересів - антична історія, археологія і нумізматики. Це захоплення він проніс через все своє життя. Слід відмітити факт, який багато в чому визначив долю Анатолія Георгійовича: науковим керівником у студентські, а пізніше у аспірантські роки був професор П.Й. Каришковський - видатний вчений і педагог, внесок якого у вивчення античної історії і археології Північного Причорномор'я важко переоцінити. Свої перші кроки у польових археологічних дослідженнях він зробив під керівництвом доцента М.С. Сініцина на розкопках Роксоланського городища (античне місто Ніконій).

У 1958 році по закінченні з відзнакою Одеського державного університету Анатолій Георгійович був направлений в Одеський археологічний музей, де працював науковим співробітником, а з 1960 року - завідувачем нумізматичним відділом ОАМ.

У 1961 році Анатолій Георгійович поступає до аспірантури за спеціальністю "археологія" на історичному факультеті ОДУ. Його науковий керівник - П.Й. Каришковський; тема кандидатської дисертації - "Грошовий обіг у Західному і Північно-Західному Причорномор'ї у VI - IV ст. до н.е.", яка була успішно захищена у 1970 році у Інституті Археології Академії Наук СРСР у Москві. У роботі критично переглянуті і уточнені класифікація і хронологія монетних знахідок. Метрологічний аналіз срібних монет цієї епохи і результати спостережень щодо їх розповсюдження дозволили автору зробити свій внесок у вивчення зародження грошового обігу у регіоні.

По закінченні аспірантури у 1964 році Анатолій Георгійович обійняв посаду старшого викладача кафедри історії стародавнього світу і середніх віків ОДУ. Пізніше йому було присвоєне звання доцента, а після смерті у 1988 році професора Каришковського він до 1993 року завідує кафедрою.

Він читав студентам курс археології, історії Давньої Греції і Риму, низку спецкурсів з археології та античної історії. Керував написанням курсових і дипломних робіт. У останні роки життя видав курс лекцій з історії Давньої Греції (навчальний посібник).

Педагогічну діяльність з успіхом поєднував з науковою роботою. Анатолій Георгійович брав участь у багатьох археологічних експедиціях на півдні України. У 1960-80-х рр. це Феодосійська, Березанська, Ольвійська експедиції; розкопки курганів і розвідки у межиріччі Дунаю і Дністра. У 1963 році бере участь у першій експедиції у с. Орловка Ренійського району.

У 1983 році під керівництвом Анатолія Георгійовича студенти і наукові співробітники історичного факультету ОДУ входять до складу комплексної новобудовної експедиції "Південна". Результати розкопок поселення доби пізньої бронзи Воронівка II (Комінтернівський район) опубліковані у колективній монографії у співавторстві з В.Г. Ванчуговим, В.Г. Кушніром, В.Г. Петренком. У монографії зроблено цілу низку висновків щодо особливостей домобудівництва, виокремлено етапи територіально-хронологічного розвитку поселення, виявлені маловивчені сторони життя населення доби пізньої бронзи.

І все ж головною справою його життя були розкопки Ніконія - античного міста, яке було виявлене археологами на околицях села Роксолани Овідіопольського району. Анатолій Георгійович брав у них участь, починаючи з першої експедиції у 1957 році. З незначними перервами його робота на пам'ятнику продовжувалась до тих пір, поки хвороба не унеможливила його участь у польових роботах експедиції.

Інтелектуальна спадщина А.Г. Загинайла складає близько 60 наукових робіт. Але не менш цінною є документація польових досліджень Ніконія (щоденники, креслення і т.ін.), яка зберігається у фондах Одеського археологічного музею. Саме до них звертаються і будуть звертатися дослідники із Ніконія, розкопки якого продовжуються вченими - не тільки України, але й Польщі. Наукова публікація отриманих під час розкопок матеріалів сприяє розгляду багатьох проблем, які пов'язані з виникненням, розквітом і загибеллю цього давньогрецького міста. Не залишає поза увагою автор і монетні знахідки із Ніконія, відмічаючи їх особливу цінність при розгляді грошового обігу регіону.

Монетам Північного Причорномор'я присвячено багато статей Анатолія Георгійовича. Особливий інтерес викликають ті із них, в яких для вивчення історії грошового обігу у Причорномор'ї в античну епоху вперше застосовують математичні методи у нумізматичних дослідженнях.

А.Г. Загинайло брав активну участь у популяризації і охороні пам'ятників давнини. Він був членом правління Одеського археологічного товариства і Товариства охорони пам'яток історії та культури.

Важка хвороба не дозволила Анатолію Георгійовичу довести до логічного завершення публікації і багато з запланованого. Ставлення студентів до нього, наскільки вони його любили і цінували, яскраво проявилось у цей нелегкий для нього час. Саме це давало йому сили до останнього дня свого життя (8 липня 1996 року) не припиняти наукову і педагогічну роботу.

У його експедиціях в с. Роксолани і на інших пам'ятках пройшло практику не одне покоління студентів історичного факультету ОДУ. Більша частина археологів, які зараз успішно і самостійно працюють в Одесі, інших містах України і за кордоном, отримали навички польової роботи і теоретичні знання. Все це дозволяє сподіватися, що його праця і відданість науці і Одеському університету були не марні.

Список праць А.Г.Загинайло:

1. *Загинайло А.Г. Нові пам'ятки Одеського археологічного музею 1957-1958 рр. // Матеріали з археології Північного Причорномор'я.-1959.- Вип. 2. - С. 195-196.*

2. *Загинайло А.Г. Истрийская драхма из Висунцовского клада // Записки Одесского археологического общества.- 1960.- т. I - С. 316-318.*

3. *Загинайло А.Г. Бактрійська тетрадрахма, знайдена на Херсонщині // Матеріали з археології Північного Причорномор'я. - 1960. - Вип.3.- С.250-252.*

4. *Загинайло А.Г. Нові пам'ятки Одеського археологічного музею (1959) // Матеріали з археології Північного Причорномор'я. - 1960 - Вип.3 - С.301*

5. *Загинайло А.Г. Рецензия на книгу: И. Г. Спасский. Русская монетная система.- М, 1957.// Матеріали з археології Північного Причорномор'я.-1960. - Вип.3.- с.276-279.*

6. *Загинайло А.Г. Новые памятники Одесского археологического музея (1960) // Краткие сообщения Одесского археологического музея за 1960. - 1961.- С. 130-132.*

7. *Загинайло А.Г. Марьяновский клад.// Материалы по археологии Северного Причерноморья .- 1962. Вип. 4. - С. 259-261.*

8. *Загинайло А.Г. Юбилейная медаль Одесского общества истории и древностей. // Материалы по археологии Северного Причерноморья.-1962.- Вип.4.- С.269-270.*

9. Загинало А.Г. Золотая боспорская монета Митридата Евпатора. // Краткие сообщения Одесского археологического музея за 1961-1963 г. - С. 113-118.

10. Загинало А.Г. Серебряная монета Истрии из Роксоланского городища (к вопросу о возникновении выпуска серебра в Истрии) // Сборник работ аспирантов Одесского государственного университета. Гуманитарные науки. - 1964.

11. Головки И.Д., Бондарь Р.Д., Загинало А.Г. Археологические исследования у села Орловка Болградского района // Краткие сообщения Одесского археологического музея за 1963 - 1965 гг. - С. 68-80.

12. Загинало А.Г. К вопросу о некоторых медных монетах Истрии. // Краткие сообщения Одесского археологического музея за 1963 - 1965 г. - С. 167-173.

13. Загинало А.Г. Ранні срібні монети Аполлонії // Тези доповідей історичного факультету до наукової ювілейної сесії, присвяченої сторіччю Одеського державного університету. - 1965. - С. 90-92.

14. Загинало А.Г. Монетные находки из Роксоланского городища (1957-1963 гг.) // Материалы по археологии Северного Причерноморья. - 1966. - Вып. 5. - С.100-130.

15. Загинало А.Г. Висунцовский клад серебряных монет Истрии, найденных в 1961г. // Записки Одесского археологического общества. - 1967. - Т. II - С. 60-75.

16. Загинало А.Г. Денежное обращение в Западном и Северо-Западном Причерноморье в VI-IV вв. до н.э. Автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата исторических наук. - Москва, 1970-23 страницы.

17. Субботин Л.В., Загинало А.Г., Шмаглий Н.М. Курганы у села Огородное // Материалы по археологии Северного Причерноморья. - 1970. - Вып.6. - С. 130-155.

18. Загинало А.Г., Нудельман А.А. Дороцкий клад древнегреческих серебряных монет IV вв. до н.э. // Материалы по археологии Северного Причерноморья. - 1971. - Вып.7. - С. 122-137.

19. Загинало А.Г. Розкопки Роксоланівського городища // Археологічні дослідження на Україні в 1969 р. - Київ, 1972. - Вып.4.-С. 195-200.

20. Загинало А.Г. К вопросу об экономических связях северо-западного побережья Чёрного моря в VI-IV вв. до н.э. по археологическим данным // Тезисы пленарных и секционных докладов 15 научной конференции Института Археологии АН УССР. Результаты полевых исследований 1970-1971 гг. на территории Украины. - Одеса. 1972. - С. 227-230.

21. Загинало А.Г., Черняков И.Т., Субботин Л.В. Исследование древнего Никония // Археологические открытия 1972 года. - М., 1973. - С.280-281.

22. Субботин Л.В., Загинало А.Г. Исследования в Буго-Днестровском Междуречье. // Археологические открытия 1972 года. - М., 1973. - С.333-334.

23. Андрунина Н.М., Кузьменко В.И., Загинайло А.Г. Раскопки Николия // *Археологические открытия 1973 года* - М. 1974.- С.239-240.
24. Загинайло А.Г., Черняков И.Т. Курганы у Каролино-Бугаза // *Археологические открытия 1973 года*. - М. 1974.- с. 275.
25. Загинайло А.Г. К вопросу о монетно-весовых системах античных городов Западного и Северо-Западного Причерноморья в V-IV вв до н.э. - // *Нумизматика и эпиграфика*.-1974.-Т. XI. - С.48-60.
26. Загинайло А.Г. Работы скифо-античной экспедиции // *Археологические открытия 1974 года*.- М. 1975.- с.278-279
27. Азбунов М.В., Загинайло А.Г. Разведки на Левобережье Нижнего Дуная // *Археологические открытия 1974 года* - М., 1975. - С.244-245.
28. Загинайло А.Г. Несколько строительных комплексов древнего Николия // 150 лет Одесскому археологическому музею АН УССР - Киев, 1975.- С.114-116.
29. Добролюбский А.О., Загинайло А.Г. Опыт свободного картографирования археологических памятников (на материалах юго-западных районов Одесской области // *Археологические и археографические исследования на территории Южной Украины*. - Киев, 1976. - С. 92-112.
30. Загинайло А.Г. Предпосылки возникновения денежного обращения в Северо-Западном Причерноморье (К вопросу о зарождении денежного обращения и экономических связях Северо-Западного и Западного Причерноморья в VI-IV вв. до н.э. по нумизматическим данным. // *Археологические и археографические исследования на территории Южной Украины*. - Киев, 1976. - С. 162-171.
31. Загинайло А.Г. Охранные раскопки кургана у с. Траповка Одесской области // *Археологические и археографические исследования на территории Южной Украины*.- Киев, 1976 - С. 214-225.
32. Загинайло А.Г. Работы Никонийской экспедиции. // *Археологические открытия 1976 года*. - М., 1977. - с. 293.
33. Загинайло А.Г., Кушнир В.Г., Устьянский О.В., Фокеев М.М. Охранные раскопки Березанских курганов. // *Археологические открытия 1977 года*. - М., 1978. - С.324-325.
34. Загинайло А.Г. Никоний и проблемы греческой колонизации Нижнего Поднестровья. // *Проблемы греческой колонизации Северного и Восточного Причерноморья*. - Тбилиси, 1979. - С.88-89.
35. Загинайло А.Г., Гребёнкин В.Г. К вопросу о денежном обращении Понтийского государства эпохи Митридата VI Евпатора. // *Материалы III Всесоюзного симпозиума по древней истории Причерноморья*.- Тбилиси, 1982.- С. 143 - 146.
36. Загинайло А.Г., Гребёнкин В.Г. К вопросу о применении статистических методов при изучении монетно-весовых систем. // *Нумизматика античного Причерноморья*. - Киев, 1982.- С.143-159

37. Загинайло А.Г. Каменный клад стреловидных литых монет. // Нумизматика античного Причерноморья. - Киев, 1982.- С. 20-28.

38. Загинайло А.Г. Раскопки поселения Вороновка//Археологические открытия 1983 года - М., 1985.-с.275.

39. Загинайло А.Г. Исследование античных памятников у Овидиополя. // Археологические открытия 1983 года - М., 1985. - с. 275.

40. Загинайло А.Г., Гребенкин В.Г. Классификации серебряных монет Истрим. // Нумизматика и эпиграфика. - Т. XIV - М., 1984 - С.23-39.

41. Загинайло А.Г. Охранные раскопки античного поселения Овидиополь II // Памятники древней истории Северо-Западного Причерноморья. - Киев, 1985. - С.45-50.

42. Загинайло А.Г. Работы в Одесской области // Археологические открытия 1984 года - М., - с.234.

43. Загинайло А.Г. Открытие оборонительной стены в Никонии // Новые археологические исследования на Одещине. - Киев, 1984. - С. 74-79.

44. Загинайло А.Г. Изображение юношеских голов на монетах Истрии // Памятники древнего искусства Северо - Западного Причерноморья. - Киев, 1986. - С. 93-96.

45. Загинайло А.Г. Работы Никонийской экспедиции. // Археологические открытия 1985 года. - М., 1987. - с.278

46. Загинайло А.Г., Петренко В.Г., Черняков И.Т. Каролино - Бугазский могильник // Новые исследования по археологии Северного Причерноморья. - Киев, 1987.- С. 99-108

47. Загинайло А.Г. Надчеканенные и перечеканенные монеты Амиса.// Археологические памятники степей Поднепровья и Подунавья . - Киев., 1989 - С. 70-81.

48. Загинайло А.Г. Монеты скифского царя Скила из Никония. // Древнее Причерноморье. Чтение памяти проф. П.О. Карышковского. Тезисы докладов конференции. - Одесса, 1989. - С. 27-29.

49. Загинайло А.Г. Одесский университет и общество истории и древностей // 150 лет Одесскому Обществу истории и древностей. Тезисы докладов юбилейной конференции - Одесса, 1989. - С. 18-19.

50. Загинайло А.Г. Литые монеты царя Скила // Древнее Причерноморье. Материалы I Всесоюзных чтений памяти проф. П.О. Карышковского. - Одесса, 1990. - С. 64-71.

51. Карышковский П.О., Загинайло А.Г. Монеты скифского царя Скила. // Нумизматические исследования по истории Юго-Восточной Европы. - Кишинёв, 1990 - С.3-15.

52. Загинайло А.Г., Островерхов А.С. "Финикийские" сосуды из Никония.// Воспитание историей. Тезисы 1-й областной историко-краеведческой научно-практической конференции, посвящённой 200-летию г. Одессы. - Одесса, 1989. - С.111-113.

53. Загинайло А.Г., Ванчугов В.П., Кушнир В.Г., Петренко В.Г. Охранные

археологические исследования Одесского госуниверситета им. И.И. Мечникова и Одесского археологического музея АН Украины на Григорьевском лимане в 1983-1984 гг. // *Воспитание историей. Тезисы 1-й областной историко-краеведческой научно-практической конференции, посвящённой 200-летию г. Одессы.* - Одесса, 1989. - С. 107-109.

54. Ванчугов В.П., Загинайло А.Г., Кушнир В.Г., Петренко В.Т. *Вороновка II. Поселение позднебронзового века в Северо-Западном Причерноморье.* - Киев, 1991. - с. 96.

55. Загинайло А.Г. *Денежное обращение эпохи Митридата VI Эвпатора. // Древнее Причерноморье. II чтений памяти проф. П.О. Карышковского. Тезисы докладов.* - Одесса, 1991. - С. 36-38.

56. Загинайло А.Г. *Литые монеты из Никоניה (К вопросу об экономических связях города в VI-IV вв. до н.э.) // Северо-Западное Причерноморье-контактная зона древних культур.* - Киев, 1991 - С. 52-61.

57. Загинайло А.Г. *Історія стародавньої Греції (XXX-IV ст. до н.е.). Навчальний посібник.* - Київ, 1992 - с. 208.

58. Загинайло А.Г., Секерская Н.М. *Находки монет из раскопок Никоניה 1987-1991 гг. // Краткие тезисы докладов нумизматической конференции.* - СПб., 1992. - С.11-13.

59. Загинайло А.Г., Секерская Н.М. *Жилые постройки в северо-западной части Никоניה // Древности причерноморских степей.* - Киев, 1993. - С. 51-58.

60. Загинайло А.Г. *Ещё раз о монетах царя Скила. // Древнее Причерноморье. Краткие сообщения Одесского археологического общества.* - Одесса, 1993. - С.3-15.

Про нього:

61. Булатович С.А., Станко В.Н. *Памяти Анатолия Георгиевича Загинайло // Никоний и античный мир Северного Причерноморья.* - Одесса, 1997.

Петрова Н.О.

УДК 39 (477.85=135.1)+39(477.85=135.2)

**НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР
РУМУНІВ І МОЛДАВАН БУКОВИНИ: АГРАРНІ ЗВИЧАЇ ТА ОБРЯДИ
У НОВОМУ ВИСВІТЛЕННІ:**

[Рец.: Мойсей А. А. Аграрні звичаї та обряди у народному календарі східнороманського населення Буковини / Мойсей А. А. – Чернівці: ТОВ "Друк-Арт", 2010. - 304 с.: 36 іл.]

Проблема, яку визначено для наукового вирішення у новій монографії Антонія Мойсея, важлива, виходячи з тієї визначної ролі, яку відіграє народний календар у житті кожного етносу. Він є серцевиною системи